

ПІДСТАВИ І СПОСОБИ СИСТЕМАТИЗАЦІЇ ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ У СФЕРІ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ

Ірина Коваль,

*доктор юридичних наук, професор, декан юридичного факультету Донецького національного університету ім. Василя Стуса, провідний науковий співробітник НДІ інтелектуальної власності НАПрН України
ID ORCID: 0000-0001-9348-3061*

Стаття присвячена дослідженню сучасного стану законодавчого регулювання відносин інтелектуальної власності в Україні та шляхів його вдосконалення в напрямі систематизації відповідного законодавства. Розглянуто наукові підходи до визначення місця права інтелектуальної власності в системі права України. Окреслено два можливі альтернативні шляхи кодифікації законодавства у сфері інтелектуальної власності: у межах чинних Цивільного кодексу України і Господарського кодексу України з урахуванням розмежування предметів їх регулювання або в напрямі окремих кодифікацій авторського права і права промислової власності як інститутів права інтелектуальної власності. Запропоновано орієнтири для вибору відповідного напрямку кодифікації.

Ключові слова: право інтелектуальної власності, систематизація законодавства, кодифікація, авторське право, право промислової власності

Вступ. Якісні економічні зрушення від реалізації прав інтелектуальної власності у виробничих, соціальних, наукових, освітніх сферах перебувають у прямій залежності від рівня законодавчого регулювання цих відносин. Такий зв'язок обумовлює важливість наукового аналізу й оцінки процесів формування законодавчої бази з питань інтелектуальної власності, її сучасного стану задля пошуку перспектив подальшого розвитку.

Актуальність дослідження означеної проблематики зумовлена також тим, що сучасному законодавству, яке регулює відносини у сфері інтелектуальної власності, притаманна більша частина недоліків, характерних для всього масиву чинного законодавства України, серед яких супер-

ечливість, декларативність, економічна необґрунтованість, відсутність системних підходів до викладення нормативних положень тощо. Існуючий стан розробленості зовнішньої форми вираження права інтелектуальної власності зумовлює гостру потребу в якісному вдосконаленні законодавчої основи регулювання відповідних відносин, що повинно відбуватись у напрямі створення змістовно наповненої, узгодженої, науково обґрунтованої системи нормативно-правових положень як необхідної умови ефективного функціонування механізму правового регулювання відносин інтелектуальної власності.

Різні аспекти систематизації законодавства щодо права інтелектуальної власності досліджувалися в наукових працях

Н. С. Кузнецовою, О. П. Орлюк, О. О. Штефан, Р. Є. Еннаном та іншими вченими. Разом з тим постійне збільшення масиву й обсягу законодавчих актів стосовно різних інститутів права інтелектуальної власності, численні зміни і доповнення до чинних законів щодо охорони прав на окремі об'єкти інтелектуальної власності, розроблення Концепції оновлення Цивільного кодексу України (далі — ЦК України) зумовлюють доцільність подальших наукових пошуків шляхів удосконалення законодавства з інтелектуальної власності, у тому числі шляхом його систематизації.

Метою дослідження є визначення можливих шляхів удосконалення законодавчого регулювання відносин інтелектуальної власності в Україні в напрямі його систематизації, з'ясування підстав і способів такої систематизації.

Характеристика законодавства з точки зору його «досконалості» пов'язується в юридичній науці з досконалістю як втілених у нормативно-правових актах правил поведінки (змістовна сторона), так і їх правової форми, правового інструментарію і є важливим показником соціально-економічної корисності й необхідності законодавства і права в цілому. До параметрів якості законодавства відносять змістовні, регулятивні, системні, техніко-юридичні, стилістичні та інші характеристики, які повинні працювати в єдності [1, 77].

Важливим у досліджуваному контексті є питання про витоки формування законодавства, які мають враховуватися у процесі визначення шляхів його вдосконалення. Більшість дослідників поділяють точку зору, що трансформація системи законодавства обумовлюється розвитком системи права, яка має об'єктивний характер. Критерієм об'єктивності права виступає передусім система відносин, у які люди вступають не лише тому, що вони свідомо їх обрали, а й тому, що цього вимагають реальні умови суспільного життя [2, 15]. Як зазначає Є. П. Губін, система законодавства має об'єктивний характер, однак сам процес формування законодавства є суб'єктивним, оскільки формується органа-

ми законодавчої влади, тож у цілому категорія «законодавство» є об'єктивно-суб'єктивною [3, 19].

З урахуванням зазначених засад можна стверджувати, що законодавство, будучи домінуючою формою (джерелом) сучасного права інтелектуальної власності, розвивається під впливом багатьох чинників, серед яких соціально-економічні, історичні особливості розвитку країни і суспільства, політична структура суспільства, традиції правотворчості тощо, а тому процес формування законодавчих актів може «управлятися» та моделюватися з метою найефективнішого регулювання суспільних відносин відповідно до сучасних потреб суспільства. Однією з ознак джерела права є його характеристика як офіційної форми вираження й закріплення волі суб'єктів правотворчості. Діяльність останніх визнається необхідною умовою інституалізації права, що полягає у свідомо вольовому формуванні змісту правових приписів і наданні їм юридичної сили [4, 79].

Процес створення й розвитку законодавчої основи правового регулювання відносин інтелектуальної власності має тривалий і складний характер та продовжується й нині. На початку 80-х років в юридичній літературі почали активно обговорюватися питання реформування радянського винахідницького законодавства. Більшість спеціалістів висловлювалися за прийняття спеціального закону в цій сфері, інші наголошували на потребі створення комплексного законодавчого акта, який включав би норми державного, адміністративного, фінансового, трудового та інших галузей права [5, 158].

Наразі в Україні склалась унікальна модель законодавчого регулювання цих відносин, яка включає три рівні: 1) ЦК України (книга 4, глава 75, 76 в книзі 5); Господарський кодекс України (далі — ГК України) (глава 16, 36); 3) спеціальні закони, які регулюють особливості охорони прав на винаходи, корисні моделі, промислові зразки, торговельні марки, інші об'єкти. Наведений поділ законодавчих актів ґрунтується

на різному обсязі та предметі регулювання законодавчих актів.

Кодифікація нормативних положень щодо інтелектуальної власності, яка проведена на базі ЦК України, охопила широке коло відносин у цій сфері. Фахівці характеризують її позитивними моментами, зазначають, що в нормах ЦК України узагальнено й систематизовано вже накопичений законодавчий матеріал, внесено істотні зміни в існуючий рівень регулювання відносин у цій сфері [6, 15]. Поряд з позитивною оцінкою цивільно-правова кодифікація викликала й зауваження серед науковців, зокрема через невиправдане включення до ЦК України норм, які підміняють (не завжди вдало), дублюють (інколи в усіченому вигляді) нормативні положення спеціальних законів, що з прийняттям ЦК України зберегли свою дію в незмінному вигляді.

У науковій літературі висловлюються також думки щодо некорисності для вітчизняного нормативного поля системної регламентації інституту права інтелектуальної власності в межах однієї лише цивільно-правової кодифікації. Важливим аргументом на користь зазначеного вважається комплексність відносин, які складаються з приводу створення, визнання та використання результатів інтелектуальної діяльності, що обумовлює тісне переплетіння в їх регулюванні приватноправових і публічно-правових засад [7, 262].

Критичні погляди на якість кодифікаційних робіт у межах ЦК України стали додатковим аргументом на користь пропозицій про доцільність повного (а не часткового, як це має місце в ЦК України) кодифікування норм, призначених урегулювати відносини інтелектуальної власності. У цьому зв'язку актуалізувалося питання створення єдиного нормативно-правового акта — Кодексу інтелектуальної власності, який мав би об'єднати всі норми про інтелектуальну власність як загальної, так і спеціальної сфери дії. Вагомим аргументом за прийняття зазначеного кодексу вважається досвід зарубіжних країн, у яких систематизація проведена у формі відповідних кодексів.

Наступний підхід до систематизації законодавства з питань інтелектуальної власності, альтернативний Кодексу інтелектуальної власності, пов'язаний з об'єднанням відповідних положень в нормативно-правовий акт «Основи законодавства України про інтелектуальну власність». На думку авторів такої пропозиції, це дасть змогу вийти за межі ЦК України, якому притаманна приватноправова спрямованість, і поєднати як приватноправові, так і публічно-правові методи правового регулювання відносин у цій сфері [8, 173].

На противагу вищезазначеним підходам, є думка, що законодавство України у сфері інтелектуальної власності не потребує гостро проведення окремої кодифікації [9, 98].

Не можна заперечувати, що кодифікація становить найбільш досконалу і довершену форму систематизації та розвитку законодавства. Саме кодифікація здатна забезпечити максимальну повноту та цілісність правового регулювання відповідної сфери відносин. При цьому в юридичній науці поширено твердження про те, що прийняття кодифікованого акта, як правило, завершує процес виникнення відповідної правової галузі. Кодифікування визнається оптимальною формою вдосконалення саме галузевого законодавства [10, 23]. Натомість питання природи і місця нормативного утворення «права інтелектуальної власності» в системі права та системі законодавства України ще не отримало однозначного і завершеного уявлення у вітчизняному правознавстві. При цьому вагомий вплив на визначення місця права інтелектуальної власності в системі права України справляє намагання представників науки цивільного права «монополізувати» зазначене правове утворення, визнавши його виключно цивільно-правовим за природою. Так, О. В. Кохановська зазначає, що цивільне право — «... це єдина галузь права, яка може надати розвитку інтелектуальної власності необхідний напрямок завдяки принципам, функціям, широкій предметній сфері свого регулювання і методу рівності усіх учасників відносин» [11, 29].

Серед усього різноманіття висловлених у науці позицій щодо визначення місця права інтелектуальної власності в системі права України можна виокремити три основні. Відповідно до першої, право інтелектуальної власності вважається самостійною комплексною галуззю права, яка перебуває наразі на стадії формування і становить сукупність правових норм, що регулюють різногалузеві суспільні відносини, пов'язані зі створенням об'єктів права інтелектуальної власності, набуттям, здійсненням і захистом прав на ці об'єкти [12, 10]. Другий напрям порушеної дискусії надає праву інтелектуальної власності якості міжгалузевого, комплексного правового утворення (інституту) [13, 7], що об'єднує норми, які регламентують цивільні, адміністративні, інші різногалузеві відносини у сфері створення, оформлення, використання об'єктів інтелектуальної власності. У цьому контексті М. Ю. Потоцький цілком слушно зазначає, що досягти належної законодавчої охорони результатів інтелектуальної діяльності можливо шляхом упровадження їх комплексної охорони нормами цивільного, господарського, адміністративного, трудового, податкового, митного, міграційного та міжнародного приватного права [14, 31]. В основу третьої позиції покладено визнання права інтелектуальної власності підгалуззю цивільного права [15, 64]. Саме такий підхід отримав значного імпульсу та вагомих законодавчих підстав під впливом часткової кодифікації законодавства про інтелектуальну власність у книзі IV «Право інтелектуальної власності» ЦК України.

Відсутність одностайної теоретико-правової позиції щодо місця права інтелектуальної власності в системі національного права позначається на визначенні галузевої природи його інститутів — авторського права, права промислової власності тощо. Слід зазначити, що і за радянських часів група правових норм, що мала назву «Винахідницьке право», так само не отримувала однозначного «місцерозташування» в системі існуючого права. Винахідницьке право розглядалось як інститут цивільного

права, складний правовий інститут, комплексна галузь права [16, 49].

Відсутність чіткої та однозначної теоретико-правової позиції стосовно природи права інтелектуальної власності позначається й на якості законотворчих робіт із систематизації відповідного законодавства. Так, поданий народними депутатами Б. Тарасюком і Р. Зваричем у 2004 р. на розгляд Верховної Ради України проект кодексу України про інтелектуальну власність отримав серйозні критичні зауваження від фахівців. Його було розцінено як компіляцію Книги IV ЦК України та спеціальних законів, виявлено багато прогалин, колізій, інших змістовно-структурних вад [15, 68]. На думку О. П. Орлюк, прийняття цього кодексу могло справити негативний вплив на розвиток суспільних відносин, паралізувати процеси створення та реалізації прав на об'єкти інтелектуальної власності [17].

В правовій доктрині склалися різні погляди щодо співіснування, відповідності системи права та системи законодавства, зокрема, на рівні — галузь права і галузь законодавства. У цьому ракурсі виокремлюють: а) галузі права, які співпадають з галуззю законодавства; б) галузі права, щодо яких відсутні галузі законодавства (відсутня кодифікація); в) комплексні галузі законодавства, що формуються стосовно окремих сфер державного управління [18, 225]. При цьому найбільш ідеальним визнається варіант, коли певній галузі права адекватна відповідна галузь законодавства. Вважається, що таке зближення, співпадіння форми (законодавство) і змісту (правові норми) суттєво підвищує ефективність правового регулювання. З цього приводу в літературі зазначають, що чим ближчою є система законодавства до системи права, тим краще забезпечується одностайність вирішення одних і тих же питань, тим менше суперечностей і прогалин виникає в законодавстві, легше може бути усунена небажана множинність нормативних актів з однакових питань [19, 19].

Визнаючи чималі переваги прийняття кодифікованого акта у сфері інтелектуальної власності, слід визначитися з предме-

том і обсягом проведення кодифікації. Розробленню і прийняттю окремого Кодексу інтелектуальної власності як кодифікованого акта, що призначений для регулювання всієї сфери інтелектуальної власності, повинно передувати глибоке наукове обґрунтування необхідності специфічного відособленого регулювання певної автономної групи однорідних суспільних відносин. Як відомо, законодавство визнається формою права і відображає його структуру зовні. Тому процеси формування законодавства, яке регламентує відносини з приводу набуття, здійснення, захисту прав на різні об'єкти інтелектуальної власності, і визначення його місця в системі національного законодавства мають ґрунтуватися на об'єктивних процесах формування права інтелектуальної власності, значенні цього правового утворення в сучасній системі права України.

Різногалузева правова природа відносин, що складаються в процесі набуття, здійснення і захисту прав на різноманітні об'єкти інтелектуальної власності, ускладнює вирішення питання про загальну кодифікацію законодавства у цій сфері у вигляді Кодексу інтелектуальної власності.

У сучасних умовах розвитку теорії і практики правового регулювання відносин інтелектуальної власності перспективними вбачаються два альтернативні підходи до кодифікації досліджуваного законодавства. Перший — ґрунтується на сучасній моделі законодавчого регулювання відносин інтелектуальної власності. Якщо ЦК України систематизує загальні вихідні засади набуття прав на всі об'єкти інтелектуальної власності будь-якими особами, способи захисту, регулює особисті немайнові та майнові відносини, що виникають на приватноправовій основі, то ГК України спрямований на системне врегулювання питань господарсько-правового характеру, які виникають у процесі залучення прав інтелектуальної власності в господарський оборот, використання в процесі організації та особливості набуття, здійснення і захисту прав на конкретні об'єкти. Слід урахувати

також, що саме ГК України закріплює засоби державного регулювання економічних процесів. У відносинах інтелектуальної власності їх значення зумовлене потребами захисту публічного інтересу, зокрема у сфері інноваційного розвитку країни, захисту конкурентного середовища від недобросовісності суб'єктів ринку, зловживання виключними правами. Такі засоби пов'язані з державним регулюванням інноваційної діяльності, державним замовленням на створення науково-технічної продукції, державною підтримкою і стимулюванням процесів використання об'єктів інтелектуальної власності тощо. Забезпечення балансу між приватними інтересами правовласників та інтересами суспільства, споживачів, держави визнається пріоритетною умовою регулювання господарських відносин інтелектуальної власності на рівні ключових документів, що забезпечують інтеграцію України до Європейського співтовариства (Угода ТРІПС у рамках СОТ, Угода про асоціацію між Україною та ЄС).

Спираючись на вказані відмінності в предметах регулювання нормативно-правових актів у сфері інтелектуальної власності, можна зазначити, що така модель є цілком життєздатною та може забезпечити повне і системне регулювання різногалузевих відносин, які складаються у сфері інтелектуальної власності, нормами двох кодексів. На користь вказаного доречно навести позицію О. П. Орлюк, яка підкреслює, що книга IV ЦК України жодною мірою не поглинає законодавства з питань інтелектуальної власності, адже предмет регулювання права інтелектуальної власності не входить повністю у предмет цивільного права [20, 11]. Відповідно до такого розподілу цілком закономірним повинно бути домінування ролі норм ГК України в регулюванні відносин, пов'язаних із залученням прав промислової власності до виробничих, договірних, інших сфер господарського життя. Разом з тим, такий методологічний підхід потребує усунення наявних у змісті зазначених нормативно-правових актів колізій, протиріч, прогалин.

Другий підхід передбачає створення окремих кодифікацій законодавства про авторське право та суміжні права і законодавства про промислову власність. Такий вектор розвитку законодавства про інтелектуальну власність має суттєві переваги порівняно з уніфікованим (загальним) урегулюванням відносин у сфері духовної та науково-технічної творчості, оскільки враховує суттєву специфіку цих двох складових права інтелектуальної власності, зумовлену різницею в предметах їх регулювання. У цьому контексті заслуговує на увагу позиція О. П. Орлюк, яка, беручи до уваги різницю у правовій природі авторських прав і прав промислової власності, вважає за доцільне говорити про особливі перспективи розвитку законодавства у сфері промислової власності, а саме, у напрямі його консолідації, а надалі — й інкорпорації [20, 13]. Із зарубіжного досвіду такий підхід втілено в Кодексі промислової власності Італії, Законі Польщі «Право промислової власності», Кодексі промислової власності Португалії, Законі про промислову власність Словенії.

Для обох зазначених варіантів кодифікації спільним має бути включення положень спеціальних законів до відповідних кодексів з перенесенням організаційно-процедурних питань набуття прав на об'єкти інтелектуальної власності (зокре-

ма, процедури розгляду заявки, терміни розгляду, розміри зборів тощо) на рівень підзаконних нормативно-правових актів.

Висновки. На сучасному етапі розвитку правового регулювання відносин інтелектуальної власності перспективними вбачаються два альтернативні підходи до кодифікації досліджуваного законодавства: у межах чинних ЦК України і ГК України з огляду на розмежування предметів їх регулювання або в напрямі окремих кодифікацій авторського права і права промислової власності як інститутів права інтелектуальної власності. Орієнтирами реалізації того чи іншого вектора систематизації законодавства про інтелектуальну власність має бути те, наскільки цей підхід сприятиме зближенню системи законодавства про інтелектуальну власність з правом інтелектуальної власності як частиною національної системи права, відображає чинну структуру законодавчих актів про інтелектуальну власність, а також забезпечує системність, стабільність, визначеність, узгодженість правових норм, а отже, більш якісний рівень правового регулювання. ●

Список використаних джерел / List of references

1. Прозоров В. Ф. *Качество и эффективность хозяйственного законодательства в условиях рынка* Москва : Юрид. лит., 1991. 159 с.
2. Селіванов В. *Діалектика приватного та публічного в правовому регулюванні. Право України. 2001. № 11. С. 15–21.*
3. Губин Е. П. *Законодательство о предпринимательской деятельности. Предпринимательское право. 2010. № 3. С. 18–25.*
4. Пархоменко Н. М. *Джерела права: проблеми теорії та методології монографія. Київ : ТОВ «Видавництво «Юридична думка», 2008. 336 с.*
5. Довгань Г. В. *Становлення та розвиток законодавства України про інтелектуальну власність (історико-правовий аспект) : дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.01 «Теорія та історія держави і права; історія політичних і правових вчень»; Львівський національний університет імені Івана Франка. Львів, 2008. 227 с.*
6. *Право інтелектуальної власності: науково-практичний коментар до Цивільного кодексу України / за заг. ред. М. В. Паладія, Н. М. Мироненко, В. О. Жарова. Київ : Парламентське вид-во, 2006. 432 с.*

7. *Теоретико-прикладні проблеми кодифікації законодавства у сфері інтелектуальної власності* : монографія / за наук. ред. д. ю. н. О. П. Орлюк ; кол. авторів: С. Ю. Бурлаков, А. В. Міндрул, Л. І. Работягова, О. О. Тверезенко, О. О. Штефан та ін. Київ : НДІ ІВ НАПрНУ, Лазурит-Поліграф, 2011. 326 с.
 8. *Потоцький М. Ю. Правове регулювання інтелектуальної власності в Україні: загальнотеоретичне дослідження* : дис. ... канд. юрид. наук : 123.00.01 «Теорія та історія держави і права; історія політичних і правових учень» ; Інститут права імені князя Володимира Великого Міжрегіональної академії управління персоналом. Київ, 2009. 211 с.
 9. *Яковенко Т. Ю. Деякі питання кодифікації законодавства у сфері інтелектуальної власності. Питання інтелектуальної власності* : збірник наукових праць. Випуск 7 / редкол. : О. Д. Святоцький та ін. Київ : Лазурит-Поліграф, 2010. С. 98–106.
 10. *Яковлев В. Ф. Отраслевая дифференциация и межотраслевая интеграция как основы системы законодательства. Правоведение. 1975. № 1. С.16–23.*
 11. *Кохановська О. В. Право інтелектуальної власності України: від науково-технічного прогресу до інноваційних технологій інформаційного суспільства. Цивілістичні читання з проблем права інтелектуальної власності, присвячені пам'яті професора О. А. Підпригори (18 квітня 2007 р.)* : збірник наукових доповідей та статей. Київ : ТОВ «Лазурит-Поліграф», 2008. С. 27–42.
 12. *Еннан Р. Права на результати інтелектуальної діяльності: зміст та сутність. Теорія і практика інтелектуальної власності. 2011. № 6. С. 9–13.*
 13. *Запорожець І. Г. Адміністративно-правові засади управління у сфері охорони прав на об'єкти інтелектуальної власності* : автореф. дис. ... канд. юрид. наук: спец. 12.00.07 ; Харківський національний університет внутрішніх справ МВС України. Харків, 2006. С. 26–29.
 14. *Потоцький М. Ю. Правове регулювання інтелектуальної власності в Україні: загальнотеоретичне дослідження* : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.01 «Теорія та історія держави і права; історія політичних і правових учень»; Інститут права імені князя Володимира Великого Міжрегіональної академії управління персоналом. Київ, 2009. 211 с.
 15. *Кузнецова Н. С. Гражданско-правовые аспекты совершенствования законодательства об интеллектуальной собственности. Альманах цивилистики : сборник статей. Вып. 2 ; под ред. Р. А. Майданика Киев : Алерта ; КНТ ; Центр учебной литературы, 2009. 384 с.*
 16. *Зенин И. А. Изобретательское право: природа, функции, развитие / И. А. Зенин. Советское государство и право. 1980. № 2. С. 48–56.*
 17. *Правники сумніваються в необхідності Кодексу про інтелектуальну власність. Інтелектуальна власність. URL: <http://www.intelvas.com.ua/2011-05-20-15-21-30/11314-pravniki-sumnivajutsja-v-neobkhidnosti-kodeksu-pro-intelektu.html>.*
 18. *Ермоленко С. В. Система права и система законодательства: сравнительный анализ. Вестник Саратовской государственной академии права. 2006. № 3 (48). С. 225. С. 222–227.*
 19. *Пиголкин А. С., Самощенко И. С. Совершенствование советского законодательства и юридическая наука. Советское государство и право. 1977. № 3. С. 17–24.*
 20. *Орлюк О. П. Проблеми та перспективи систематизації законодавства у сфері інтелектуальної власності в Україні. Інтелектуальна власність. 2010. № 6. С. 8–13.*
-
1. *Prozorov V. F. Kachestvo y effektivnost khoziaistvennogo zakonodatelstva v usloviyakh rynka Moskva : Yuryd. lyt., 1991. 159 s.*

2. Selivanov V. *Dialektyka pryvatnoho ta publichnoho v pravovomu rehuliuванні. Pravo Ukrainy. 2001. № 11. S. 15–21.*
3. Hubyn E. P. *Zakonodatelstvo o predprynymatelskoi deiatelnosti. Predprynymatelskoe pravo. 2010. № 3. S. 18–25.*
4. Parkhomenko N. M. *Dzherela prava: problemy teorii ta metodolohii monohrafiia. Kyiv : TOV «Vydavnytstvo «Iurydychna dumka», 2008. 336 s.*
5. Dovhan H. V. *Stanovlennia ta rozvytok zakonodavstva Ukrainy pro intelektualnu vlasnist (istoryko-pravovyi aspekt) : dys. ... kand. yuryd. nauk : 12.00.01 «Teoriia ta istoriia derzhavy i prava; istoriia politychnykh i pravovykh uchen»; Lvivskiy natsionalnyi universytet imeni Ivana Franka. Lviv, 2008. 227 s.*
6. *Pravo intelektualnoi vlasnosti: nauково-praktychnyi komentar do Tsyvilnoho kodeksu Ukrainy / za zah. red. M. V. Paladiia, N. M. Myronenko, V. O. Zharova. Kyiv : Parlamentske vyd-vo, 2006. 432 s.*
7. *Teoretyko-prykladni problemy kodyfikatsii zakonodavstva u sferi intelektualnoi vlasnosti : monohrafiia / za nauk. red. d. yu. n. O. P. Orliuk ; kol. avtoriv: S. Yu. Burlakov, A. V. Mindrul, L. I. Rabotiahova, O. O. Tverzenko, O. O. Shtefan ta in. Kyiv : NDI IV NAPrNU, Lazurit-Polihraf, 2011. 326 s.*
8. Pototskyi M. Yu. *Pravove rehuliuвання intelektualnoi vlasnosti v Ukraini: zahalnoteoretychne doslidzhennia : dys. ... kand. yuryd. nauk : 123.00.01 «Teoriia ta istoriia derzhavy i prava; istoriia politychnykh i pravovykh uchen»; Instytut prava imeni kniazia Volodymyra Velykoho Mizhrehionalnoi akademii upravlinnia personalom. Kyiv, 2009. 211 s.*
9. Yakovenko T. Yu. *Deiaki pytannia kodyfikatsii zakonodavstva u sferi intelektualnoi vlasnosti. Pytannia intelektualnoi vlasnosti : zbirnyk naukovykh prats. Vypusk 7 / redkol. : O. D. Sviatotskyi ta in. Kyiv : Lazurit-Polihraf, 2010. S. 98–106.*
10. Yakovlev V. F. *Otraslevaia dyfferentsyatsiia y mezhotraslevaia yntehratsiia kak osnovy systemy zakonodatelstva. Pravovedenye. 1975. № 1. S.16–23.*
11. Kokhanovska O. V. *Pravo intelektualnoi vlasnosti Ukrainy: vid naukovotekhnichnoho prohresu do innovatsiinykh tekhnolohii informatsiinoho suspilstva. Tsyvilistychni chytannia z problem prava intelektualnoi vlasnosti, prysviacheni pamiaty profesora O. A. Pidopryhory (18 kvitnia 2007 r.) : zbirnyk naukovykh dopovidei ta statei. Kyiv : TOV «Lazurit-Polihraf», 2008. S. 27–42.*
12. Ennan R. *Prava na rezultaty intelektualnoi diialnosti: zmist ta sutnist. Teoriia i praktyka intelektualnoi vlasnosti. 2011. № 6. S. 9–13.*
13. Zaporozhets I. H. *Administratyvno-pravovi zasady upravlinnia u sferi okhorony prav na obiekty intelektualnoi vlasnosti : avto-ref. dys. ... kand. yuryd. nauk : spets. 12.00.07 ; Kharkivskiy natsionalnyi universytet vnutrishnykh sprav MVS Ukrainy. Kharkiv, 2006. S. 26–29.*
14. Pototskyi M. Yu. *Pravove rehuliuвання intelektualnoi vlasnosti v Ukraini: zahalnoteoretychne doslidzhennia : dys. ... kand. yuryd. nauk : 12.00.01 «Teoriia ta istoriia derzhavy i prava; istoriia politychnykh i pravovykh uchen»; Instytut prava imeni kniazia Volodymyra Velykoho Mizhrehionalnoi akademii upravlinnia personalom. Kyiv, 2009. 211 s.*
15. Kuznetsova N. S. *Hrazhdansko-pravovyye aspekty sovershenstvovaniya zakonodatelstva ob yntellektualnoi sobstvennosti. Almanakh tsyvylystyky : sbornyk statei. Вып. 2 ; pod red. R. A. Maidanyka Kyev : Alerta ; KNT ; Tsentr uchebnoi lyteratury, 2009. 384 s.*
16. Zenyn Y. A. *Yzobretatelskoe pravo: pryroda, funktsyy, razvytye / Y. A. Zenyn. Sovetskoe hosudarstvo y pravo. 1980. № 2. S. 48–56.*
17. *Pravnyky sumnivaiutsia v neobkhdnosti Kodeksu pro intelektualnu vlasnist. In-tektualna vlasnist. URL: <http://www.intelvlas.com.ua/2011-05-20-15-21-30/11314-pravniki-sumnivajutsja-v-neobkhdnosti-kodeksu-pro-intelktu.html>.*
18. Ermolenko S. V. *Systema prava y systema zakonodatelstva: sravnytelnyy analiz. Vestnyk Saratovskoi hosudarstvennoi akademyy prava. 2006. № 3 (48). S. 225. S. 222–227.*

19. Pyholkyn A. S., Samoshchenko Y. S. *Sovershenstvovanye sovetskoho zakonodatelstva y yurydycheskaia nauka. Sovetskoe hosudarstvo y pravo. 1977. № 3. S. 17–24.*
20. Orliuk O. P. *Problemy ta perspektyvy systematyzatsii zakonodavstva u sferi intelektualnoi vlasnosti v Ukraini. Intelektualna vlasnist. 2010. № 6. S. 8–13.*

Надійшла до редакції 20.09.2021 року

Коваль І. Основания и способы систематизации законодательства Украины в сфере интеллектуальной собственности. Стаття посвящена дослідженню сучасного стану законодавчого регулювання відносин інтелектуальної власності в Україні і шляхів його удосконалення в напрямку систематизації відповідного законодавства. Розглянуті наукові підходи до визначення місця права інтелектуальної власності в системі права України. Визначено два альтернативні шляхи кодифікації законодавства в сфері інтелектуальної власності: в межах діючих Гражданського кодексу України і Хозяйственного кодексу України з урахуванням розмежування предметів їх регулювання або в напрямку окремих кодифікацій авторського права і права промислової власності як інститутів права інтелектуальної власності. Предложено орієнтири для вибору відповідного напрямку кодифікації.

Ключевые слова: право інтелектуальної власності, систематизація законодавства, кодифікація, авторське право, право промислової власності

Koval I. Grounds and methods of systematization of legislation of Ukraine in the field of intellectual property. The article is sanctified to research of the modern state of the legislative regulation of intellectual property relations in Ukraine and the ways of its improvement in the direction of systematizing the relevant legislation. Scientific approaches to determining the place of intellectual property law in the legal system of Ukraine are considered. It is shown that now in Ukraine there is a unique model of legislative regulation of these relations, which includes 3 levels: the Civil Code of Ukraine, the Economic Code of Ukraine, special laws regulating the protection of rights to inventions, utility models, industrial designs, trademarks, and other objects. Such division of legislative acts is based on different volume and subject of regulation of legislative acts. As a result of undertaken a study and taking into account foreign experience two alternative ways of codification of legislation are certain in the field of intellectual property: within the limits of operating the Civil code of Ukraine and Economic code of Ukraine taking into account the differentiation of the subjects of its regulation, or in the direction of individual codifications of copyright and industrial property law as institutions intellectual property law. It is substantiated that the second way has significant advantages over the unified (general) settlement of relations in the field of spiritual and scientific and technical creativity since it takes into account the essential specifics of these two components of intellectual property law, which is due to the difference in the subjects of their regulation. Guidelines for choosing the appropriate direction of codification are proposed.

Keywords: intellectual property law; systematization of legislation, codification, copyright, industrial property law